

[Alfred Hansen]

naturligvis gøre hurtigst muligt og så bede om at få retsforbundets forslag til afstemning her i folketingsalen.

Jeg vil stærkt anbefale de partier, som har fremsat beslutningsforslag nr. B 62, at stemme for retsforbundets forslag.

Bertel Haarder (V):

Jeg går ud fra, at hr. Alfred Hansen som manden bag et forslag, som går endnu videre end dette forslag, trods alt foretrækker, at dette forslag gennemføres, fremfor at der intet gøres. Hvis det er en rigtig opfattelse, må man konstatere, at der i al stilfærdighed er flertal for forslaget.

Der har jo været talt om forlig og forligsbrud i dag, men der har ikke været konstateret noget forligsbrud i dag. Jeg vil gerne i den forbindelse sige til ministeren og til fru Helle Degn, at hvis man skulle tale om forligsbrud, var det måske egentlig bl. a. venstre og kristeligt folkeparti og de radikale, som skulle tale om forligsbrud, for dengang vi gennemførte det lille forlig om latin og historie og idræt, udtalte vi jo alle her fra talerstolen, at problemet ikke var så stort med faget latin, for det kunne man fortsat få i ungdomsskolen, hvis man hørte til dem, der ikke senere ville få det i det sproglige gymnasium. Det var altså ikke bare en stiltiende forudsætning, men en klart udtalt forudsætning for vores deltagelse i det pågældende forlig – en forudsætning, som er nedfældet i folketinges forhandlinger, og som ingen kan have været i tvivl om. Derfor håber jeg, at vi i al stilfærdighed får løst dette problem, som mange elever går og venter på at vi løser, inden alt for længe.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

(Lovforslag nr. L 187. Fremsat 17/3 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Hækkerup (S):

Den nye undergrundslov fastlægger de fremtidige rammer for udnyttelsen af ressourcerne i Danmarks undergrund. Loven gælder alle anvendelser af undergrunden, men olie og gas er selvfølgelig i centrum. Undergrundsloven fastsætter således nogle af de væsentligste vilkår for de nye selskaber, statslige som private, der skal i gang med at søge efter olie og gas på de tilbageleverede arealer.

Loven opstiller en lang række krav til de selskaber, der vil gå i gang med forundersøgelser, eller som ønsker at få en efterforsknings- eller indvindingstilladelse – krav, der er fuldt på højde med, hvad der gælder i Norge og England.

Vigtigst er nok bestemmelsen om, at der som betingelse for at give eneretstilladelse kan kræves opstillet et arbejdsprogram, som nøje fastlægger de forpligtelser med hensyn til efterforskning, som skal opfyldes. På denne måde sikres samfundet afgørende indflydelse på efterforskningsaktivitetens omfang og tilrettelæggelse.

Lovforslaget indeholder også regler om tildeling af tilladelser til efterforskning og indvinding. Normalt skal der ske en offentlig indkaldelse af ansøgninger, efter at energiministeren over for folketingets energipolitiske udvalg har redegjort for udvælgelsen af de blokke, der skal udbydes, og for de vilkår, ansøgerne skal opfylde. Tildelingen af tilladelserne vil så ske efter forhandling med ansøgerne og ud fra en samlet vurdering. Det kan bl. a. bestemmes, at en ansøger for at opnå tilladelse til efterforskning og indvinding fra en forholdsvis attraktiv blok samtidig skal påtage sig et efterforskningsprogram på en mindre lovende blok.

Lovforslaget giver også staten ret til at købe indtil halvdelen af en rettighedshavers produktion af olie og naturgas.

[Hans Hækkerup]

En anden vigtig nydannelse er, at det fremover vil være muligt at tilrettelægge indvindingsstakten ud fra samfundets behov. Energiministeren får bl. a. mulighed for at udskyde igangsættelsen.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Selv om der ikke er mange medlemmer til stede, er det altså meget svært at høre, hvad der bliver sagt her fra folketingets talerstol.

Hans Hækkerup (S):

Selv om disse beføjelser måske ikke har så stor betydning i den nuværende forsyningssituation, hvor det gælder om at forøge indvindingstempoet, lægger vi i socialdemokratiet stor vægt på, at vi også på længere sigt kan styre udnyttelsen af vore ressourcer. Jeg skal i øvrigt nævne, at de danske bestemmelser om udskydelse af indvinding faktisk er mere vidtgående end de tilsvarende bestemmelser i det norske forslag til lov om petroleumsvirksomhed.

De fleste paragraffer i den nye undergrundslov skal også gælde for eneretsbevillinger, der er meddelt efter 1950-loven. Det har imidlertid været nødvendigt, da tavlen som bekendt ikke er visket ren, at give de hidtidige bevillingshavere, de 3 A. P. Møller-selskaber, en særstilling, således at de ikke omfattes af alle den nye lovs regler, bl. a. reglen om 50 pct. køberet, ligesom det kun er ved udstedelsen af nye tilladelser, at statsdeltagelse kommer på tale.

Omvendt har bevillingshaverne accepteret, at en række spørgsmål reguleres efter den nye undergrundslovs regler. Noget tilsvarende finder man for øvrigt også i Norge, hvor der for Ekofiskfeltet gælder afvigende regler på væsentlige punkter.

Jeg vil også gerne gøre nogle bemærkninger om det statslige olieselskabs rolle. I konsekvens af det nye, mere fleksible system med udbud af blokke vil der fremover kunne gives staten eller et af staten ejet selskab mulighed for i lighed med andre selskaber at få tilladelse til efterforskning og indvinding i et bestemt område, ligesom det statslige olieselskab får ret til at indtræde i en virksomhed, der får en sådan tilladelse.

Når vi ønsker statsdeltagelse, er det for det første, fordi det er et effektivt middel til teknisk og økonomisk at få indsigt i, hvad

der foregår på den danske kontinentalsokkel. For det andet er statsdeltagelse et middel til at sikre, at samfundet får del i det økonomiske udbytte af virksomheden. Og for det tredje er statsdeltagelse nødvendig for at sikre en større, samlet dansk deltagelse i Nordsoaktiviteterne.

Det er vores tanke, at der gradvis skal ske en teknologioverførsel, således at det i starten fortrinsvis vil være udenlandske selskaber, der vil blive operatører, men at danske selskaber, private som statslige, derefter gradvis skal overtage det og selv blive operatører, medens de udenlandske selskaber skal yde teknisk bistand. En sådan teknologioverførsel bør også være en forudsætning for opbygningen af en egentlig dansk offshoreindustri og dermed for, at vi kan få den fulde beskæftigelsesmæssige effekt ved at udnytte vore egne ressourcer.

I denne forbindelse vil jeg gerne sige, at vi til efteråret vil fremsætte forslag om en moderne beskatning af indtægterne ved udnyttelse af det danske samfunds ressourcer i undergrunden, og at vi i forbindelse med, at vi afgiver betænkning om undergrundsloven, er parate til at diskutere principperne for denne beskatning. Men jeg må også understrege, at det er nødvendigt, at vi har fastsat vilkårene for Nordsoaktiviteterne, for vi endeligt udformer beskatningslovgivningen.

Man bør også hæfte sig ved, at folketinget dels i kraft af lovgivningen om det statslige olieselskab, D.O.N.G., dels i kraft af den nye undergrundslov vil få langt større indseende med, hvad der foregår på den danske kontinentalsokkel, og større mulighed for at styre den energipolitiske udvikling, end det er tilfældet i dag.

Fremover skal energiministeren en gang om året give folketinget en redegørelse om den energipolitiske udvikling og om D.O.N.G.s planer. Desuden skal folketingets energipolitiske udvalg, før der udbydes nye blokke, have en redegørelse for udvælgelsen af områderne og for vilkårene, fordi udbydelsen af nye blokke er et væsentligt styringsinstrument for det samlede aktivitetsniveau. Før der meddeles en tilladelse, skal sagen også forelægges energiudvalget.

Men lad mig for at undgå misforståelser understrege: vi ønsker ikke at indføre administrerende udvalg i folketingsarbejdet eller på anden måde at svække ministerens admi-

[Hans Hækkerup]

nistrative ansvar. Det turde i øvrigt fremgå af det antal bemyndigelser, lovforslaget giver ministeren. Det, vi ønsker, er at forøge samfundets indsigt og indflydelse, sådan som dette kan gøres i vores politiske og administrative system. En konsekvens heraf vil være, at folketinget får et stærkere politisk medansvar.

Afslutningsvis vil jeg blot endnu en gang understrege, at vi med udgangspunkt i det resultat, der blev nået i forhandlingerne med A. P. Møller, er parate til at gå ind i forhandlinger om de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Arne Christiansen (V):

Det er jo et omfattende og kompliceret lovforslag, vi tager hul på her i dag. Det er også rigtigt, som ministeren anfører i bemærkningerne, at det er nødvendigt på grundlag af den udvikling, vi har oplevet ikke mindst i de sidste årtier, når vi ved, at det eksisterende lovgrundlag går helt tilbage til 1932, ganske vist med ændringer, vel senest i 1950.

I bemærkningerne til lovforslaget understreges nødvendigheden af, »at mulige forekomster af olie og gas i den danske undergrund kortlægges hurtigst muligt, at efterforskningsvirksomheden i form af borerer bliver så omfattende og sker så effektivt som muligt, at der skabes mulighed for en samlet tilrettelæggelse af efterforskningsvirksomheden på hele det danske område, og at der tillægges samfundsmæssige hensyn afgørende vægt ved tilrettelæggelsen af indvindingsaktiviteten, således at det sikres, at såvel samfundsøkonomiske som energiforsyningsmæssige interesser varetages bedst muligt«.

Dette er i sig selv en programerklæring, som kun vanskeligt kan anfægtes, og skal den praktiseres, er et nyt lovgrundlag også nødvendigt. Så må vi jo stille spørgsmålet og studere dette forslag: hvordan kommer et sådant lovgrundlag til at se ud? Det vil, som ministeren præciserer, blive en rammelov, dvs. en lov, hvis administration og effekt i vid udstrækning vil være afhængig af ministerens udnyttelse af de utallige – jeg har endnu ikke formået at få det nøjagtige tal frem – bemyndigelser, som lovforslaget indeholder.

Denne udformning begrundes af ministeren med, at udviklingen på efterforsknings- og udvindingsområdet går så hurtigt, at en nærmere præcisering i loven hurtigt vil forældes. Dette kan heller ikke udelukkes, men når man i flere paragraffer samtidig kan læse om de forskellige muligheder, der står åbne for statsligt engagement, et engagement, som altså først kan iværksættes ved ministeriel beslutning, kan loven blive et kærkomment våben i en socialiseringsglad ministers hånd.

Jeg udelukker på ingen måde – det har jeg også tilkendegivet tidligere – at der i forbindelse med lovgivningen om olie og gas, om energi her i landet er behov for statslige engagementer, men jeg synes, der er peget på og antydnet så mange muligheder i denne lovgivning, at det kombineret med de mange bemyndigelser nok kan give anledning til betænkelighed.

Ganske vist skal energipolitisk udvalg inddrages i enkelte afgørelser, men det fremgår hverken af lovforslaget eller af bemærkningerne med hvilken indflydelse, og det første spørgsmål måtte altså være: er det meningen, at vi skal have en kombination af lovgivende og udøvende magt, eller kan vi finde frem til at trække grænsen til det, der hedder parlamentarisk kontrol? Jeg tror, det bliver nødvendigt også at trække en grænse dér, så vi ikke påtager os det administrative ansvar. Det tror jeg vi bliver nødt til at se nærmere på under udvalgsarbejdet.

Jeg finder det udmærket, at der i bemærkningerne til lovforslaget sker en opsummering af de mange muligheder, staten har for at få andel i indtægterne af olie- og gasfund. Der nævnes arealafgift, produktionsafgift, andre afgifter, engangsbeløb m.v., selskabskat, særlig indkomstbeskatning, statens udbytte ved deltagelse i virksomheden; så tør man vel også sige, at det statslige sugerør er inde alle de steder, hvor det næsten kan tænkes.

I den forbindelse må jeg anføre, at vi ikke ved meget om den kommende skattelovgivning. Vi ved heller intet om denne lovs krav til finansadministration, og her skal vi afvente et udredningsarbejde, hvis resultat givet ville kunne få indflydelse på bedømmelsen af de mange paragraffer, der vil gøre denne lov til en rammelov.

Jeg kunne have ønsket lidt større sammenhæng og lidt mindre tidsforskydning imellem

[Arne Christiansen]

de lovforslag, der drejer sig om ressourcerne i den danske undergrund, men når det er sagt – altså denne understregning af, at vi havde ønsket et samlet lovkompleks – skal jeg på venstres vegne tilsige et grundigt og konstruktivt udvalgsarbejde.

Annelise Gotfredsen (KF):

Det er et for Danmark næsten helt nyt område, der skal reguleres med det lovforslag, vi behandler her i dag. Vi har ikke noget erfaringsmateriale fra egne forhold; vi skal faktisk begynde på helt bar bund. Nogle vil mene, at dette er en ulempe, men det kan også være en fordel, og der er jo ingen, der forbyder os at lære af andres erfaringer.

Vi er vel alle enige om, at Danmark skal sikres en rimelig part af sine naturforekomster, og at de regler, der opstilles, må være skærpede i forhold til tidligere regulering. Vi ønsker med andre ord en moderne olielovgivning i lighed med, hvad man har ønsket i andre lande.

Man har derfor skævet – eller måske mere end det – til nabolandes lovgivning for at få en model. Spørgsmålet er så, om man har opnået den balance, som er nødvendig, når landet skal have mest muligt udbytte af sine rigdomme, uden at olieselskaber mister interessen for at indvinde olie fra den danske undergrund.

Man kan faktisk ikke umiddelbart sammenligne med vore nabolande, for ikke to områder er ens, og vor del af Nordsøen rummer sandsynligvis ikke nær de samme muligheder som de andres – desværre. Om vi med dette forslag har nået den rette balance, vil vi nøje undersøge og gennemdrøfte under udvalgsbehandlingen. Vi kommer heller ikke uden om, at dette også i væsentlig grad hænger sammen med den skattelovgivning, som vi endnu ikke har set.

Generelt vil jeg om lovforslaget sige, at vi vel næppe på noget andet område har en lovgivning med så mange bemyndigelser – og bemyndigelser, der giver en minister så stor magt. Jeg må beklage den omsiggribende tendens, og det er jo ikke mindst uheldigt på dette område.

Jeg mener heller ikke, at man rent formulermæssigt og forståelsesmæssigt har haft en heldig hånd. Jeg kan f.eks. nævne, at udtrykket »virksomhed« anvendes i flæng som

dækkende både abstrakte og konkrete forhold, og hvad forstås ved »rimelig markedspris«? Nogle mener, at et system med fri prisdannelse er urimeligt i det hele taget, men når vi nu har dette system, hvad mener man så med ordet rimelig?

Jeg finder således, at der er mange uklareheder i teksten og formuleringer, der kræver nærmere fortolkning, man jeg skal ikke gå i detaljer nu, blot fremdrage et par enkelte bestemmelser, som vi især finder betænkelige.

Vi finder, at der er alt for store og ubestemte muligheder i denne lov for en oprapning af statens virksomhed, dels gennem adgangen til at købe olie i medfør af § 19 og til herudover at kræve forskellige afgifter erlagt i olie, dels gennem statens mulighed for som nævnt i § 8 at indtræde i virksomheden; bestemmelsen er i øvrigt uklar og kræver nærmere uddykning.

Det er meget romantiske udtalelser, hr. Hans Hækkerup kommer med om statens muligheder for indsigt osv. Vi kan se noget ganske andet end romantik i disse bestemmelser, og ligesom hr. Arne Christiansen må jeg pege på, at lovgivningen kan blive et våben til en kommende socialisering i oliesektoren.

Vi må beklage, at det i det tidligere lovforslag nævnte olienævn optræder i denne lov. Ministerens overvældende indflydelse på sammensætningen af dette nævn er principielt stridende mod danske retsprincipper.

Vi vender os også mod bestemmelsen i § 27, hvorefter tilsynsmyndigheden uden retskendelse har fri adgang til alle dele af virksomheden; og vi må bede om en nærmere sammenholden med den nyere tilsynslovgivning, ministeren henviser til. Vi stiller os også uforstående over for bestemmelsen i § 27, stk. 2, om, at en repræsentant for tilsynet skal kunne overvære møder i rettighedshavers besluttende organer. Hvad skal der forstås ved »besluttende organer«? Forestiller ministeren sig, at f.eks. Standard Oil i New Jersey skulle medtage udenlandske tilsynsmyndigheder under sine bestyrelsesmøder?

Jeg skal ikke drage flere enkeltheder frem nu. Vi er som nævnt enige i, at vi må have en moderne lovgivning til at regulere udvinningen af vore naturressourcer. Om dette forslag med behørlige justeringer kan blive

[Annelise Gottfredsen]

det rette instrument, vil vise sig under udvalgsbehandlingen.

Maisted (FP):

Jeg tror nok, det er 6. gang, vi har en debat om disse emner. Nu har vi altså fået et forslag fra ministeren til lov om anvendelse af Danmarks undergrund, og så kan man fastslå, at enevælden er indført for dansk undergrund. Så er spørgsmålet, om de også engang får magt til at indføre de samme tendenser oven på jorden.

Der er to vigtige ting, som selvfølgelig mangler, nemlig for det første skattelovgivningen. Vi har ikke noget kendskab til, hvordan den bliver udmøntet, og det er jo i bund og grund det vigtigste for de virksomheder, der skal gå ind i en aftale med regeringen. Dernæst er det meget indlysende, at der er tale om styrkelse af et statsligt olieselskab. Når man har set det hav af bemyndigelser, der er i denne lovgivning, indser man klart, at ingen virksomhed vil gå ind som koncessionshaver, uden formentlig at have sikret sig, at staten deltager med op imod 50 pct. Det er den eneste måde, hvorpå de kan sikre sig imod at blive snøret, for at sige det ligeud, af energiministeren, som jo faktisk kan behandle disse virksomheder, som det passer ham, hvis de ikke sikrer sig på en eller anden måde.

Derfor har ministeren altså ganske afgjort sikret, at D.O.N.G. kommer med fra starten, og han har sprunget flere generationer over i forhold til f. eks. nordmændene, og nu mener han, at han kan køre det samme løb som nordmændene. Der er bare én væsentlig forskel på det, nordmændene har gennemført, og det, energiministeren vil gennemføre, nemlig at der er konstateret store mængder af olie i den norske undergrund, hvad der ikke er i Danmark, så det bliver jo spændende at se, hvordan dette puslespil engang kommer til at gå op. Under alle omstændigheder vil fremskridtspartiet selvfølgelig vende sig mod den form for socialisering, som der her er tale om. Som vi tidligere har fremhævet, gør det ingen forskel for os, om det er en erhvervssektor, der vedrører energi, eller det er en anden erhvervssektor; vi har aldrig oplevet, at den danske stats engagement i erhvervslivet har betydet noget som helst eller har været til gavn for den danske befolk-

ning; tværtimod har vi kunnet konstatere, at det koster dyrt. Der er ingen tvivl om, at det kraftige engagement med statselskab her betyder, at alle de fordele og de økonomiske glæder, den danske befolkning kunne have haft af Nordsøolien, bliver spist op, inden olien overhovedet er kommet op af jorden.

Kalnæs (SF):

Det tør nok antydes, at vi har brug for en ny undergrundslov, og derfor skal vi også fra SFs side hilse et forslag til en ny undergrundslov velkommen. Det tør også nok antydes, at vi har brug for en ny skattelovgivning inden for olie- og gassektoren, og vi vil også hilse den velkommen, når den kommer. Det forudsætter selvfølgelig, at der er noget indhold i det – en lov, der kan bruges til noget – og om denne lovgivning må vi sige, at der sådan set er gode muligheder i den. Der kan gives udmærkede koncessioner og udmærkede bevillinger efter denne lovgivning, hvis man bruger den rigtigt – altså udmærket set fra samfundets side.

Men vi må også sige, at det er en rammelov, som giver nogle muligheder, men som ikke siger ret meget – om noget – om, hvad man faktisk vil gøre. Der kan altså komme gode resultater af efterforskning og indvinning for nye koncessionshavere ud af dette lovforslag, men der kan også komme dårlige ting ud af det.

Vi så gerne, at en hel del af lovforslagets bestemmelser blev strammet op, således at vi havde mere hold på i fremtiden, hvad der skulle ske, at det ikke var fuldstændig overladt til ministeren, som det også er blevet nævnt fra flere af de andre ordførere. »Fuldstændig« er måske ikke rigtigt at sige, idet energipolitisk udvalg i nogle tilfælde skal inddrages. Men selv ikke det kan berolige os; vi så gerne, at der i mange tilfælde var nogle mere præcise bestemmelser. Vi mener faktisk, at man godt kunne have i hvert fald en hel del bestemmelser, som kunne sikre det, også uden at loven bliver hurtigt forældet, for vi kan da være enige med energiministeren i, at det er ikke særlig praktisk, hvis det sker.

Jeg vil nævne nogle ting, som vi synes det var rimeligt man havde klarere præciseret i lovforslaget, nogle ting, vi gerne så var i det, og som vi altså mener der kunne være, uden

[Kalmæs]

at det gav hurtigere forældelse. F. eks. står der i § 8 om statsdeltagelse, at der kan sættes som betingelse, at der skal være statsdeltagelse. Vi synes, det var rimeligt, hvis der stod, at der skal være statsdeltagelse ved fremtidige bevillinger. Vi synes egentlig også, der skulle være det ved de nuværende. Men for fremtiden mener jeg det må være en helt absolut betingelse, at staten går ind med en større eller mindre del, når der gives bevillinger, og jeg vil gerne spørge energiministeren, om man forestiller sig, at der skal gives koncessioner fremover, hvor staten ikke kan komme ind som deltager, i hvert fald når der skal ske indvinding.

En anden ting er, at der er omtalt forundersøgelser, men ikke sagt noget om, hvorvidt der også kan foretages forundersøgelser på områder, hvor der er givet eneretsbevilling til efterforskning og udvinding. Også det synes jeg var væsentligt at få med.

Man kan sammenligne dette lovforslag med forslaget til norsk lov om petroleumsvirksomhed. I det norske forslag er f. eks. blokstørrelsen, som man arbejder med, fastlagt; det er den ikke her. Der står i det, at der skal være en arealafgift, der skal være en produktionsafgift. Her står der, at man kan stille det som betingelse. Der kan vel ikke være noget galt i, at man også i det danske siger »der skal«, for man forestiller sig vel ikke noget andet, eller gør man?

Så står der, der »kan« være ekstraafgifter. Det kan være i orden, at man beholder »kan« dér; det gør man også i den norske lov.

Den norske lov kræver også, at al olie skal ilandføres i Norge, hvis ikke andet bliver tilladt. Kunne det ikke være rimeligt at have noget tilsvarende i den danske lov?

Der er også omtalt levering til nationalt behov og levering i krisesituationer. Det er ikke nævnt med et ord i dette her lovforslag.

Så er der selvfølgelig forholdet til de nuværende bevillingshavere, A. P. Møller-firmaerne. Det er klart, at vi ikke kan acceptere det sådan, som det er udformet. I selve lovteksten er der jo egentlig ikke så mange undertagelser for de nuværende bevillingshavere. Der er spørgsmålet om køberet i §§ 19-22. Men af bemærkningerne fremgår det, at der er en hel række paragraffer, som efter deres ordlyd, som der står, »ikke har virkning for de nuværende bevillingshavere«. Og det er

de vigtige paragraffer, der er taget ud. Dog kan man måske glæde sig over, at §§ 14 og 15, som siger noget om, hvordan man kan regulere indvinding af olie og gas fremover, ikke er pillet ud specielt. Men også i fremsættelsestalen tager energiministeren forbehold, så realiteten er, at alle de væsentligste ting faktisk er taget ud, når det gælder de nuværende bevillingshavere.

Vi kan ikke sige, hvordan vores endelige stilling til lovforslaget vil være; vi er skeptiske over for mange ting. På den anden side er det jo helt afgørende nødvendigt, at vi får en ny undergrundslov.

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Maisted sagde, at det var sjette gang eller noget i den retning, vi havde lovforslaget eller noget tilsvarende til behandling. Vi andre må så konstatere, at det i hvert tilfælde også var mindst sjette gang, hr. Maisted kørte den samme plade.

I øvrigt er det vores opfattelse, at vi i dag har et meget vigtigt lovforslag til behandling, og som en slags apropos til den diskussion, der har været tidligere på dagen om folkeskolen, kan vi jo i hvert fald håbe, at et af resultaterne bliver, at Danmarks Lærerforening ikke længere kan benytte sloganet »Børnene er vores eneste råstof«. Jeg kan godt være enig i, at det er det vigtigste, og det er jo formentlig det, de mente, men det var bare ikke det, de sagde.

Når jeg fremhæver dette, er det selvfølgelig ikke kun for at være drilagtig, men også fordi jeg synes, det egentlig viser meget klart, hvor uerfarne vi er på dette område, og hvor lidt forvante vi er med, at Danmark har nogle råstoffer. Det betyder efter vores opfattelse, at der jo naturligvis i udvalget skal arbejdes med ekstra omhu og grundighed.

I øvrigt er vi enige i den målsætning, der er stillet op som baggrund for lovforslaget, nemlig at forbedre Danmarks forsyningsmæssige og forhåbentlig også økonomiske situation gennem en langsigtet politik på området. Vi er også enige i, at dette kræver en samlet, omfattende, effektiv og hurtig indsats inden for efterforskningen og en tilrettelæggelse af indvindingsaktiviteten, sådan at de energiforsyningsmæssige og samfundsøkonomiske interesser varetages bedst muligt.

[Lone Dybkjær]

Dette kræver indsigt og kontrol med det arbejde, der foregår, styring af efterforskningen og udvindingstempoet og overførsel af viden fra de private selskaber, hvis denne overordnede målsætning skal nås.

Vi kan altså sige ja til, at der gennemføres en ny lovgivning på dette område, og vi finder, at hovedprincipperne i dette lovforslag er rigtige.

Når det er sagt, vil jeg også sige, at det naturligtvis ikke betyder, at det er ligegyldigt, hvordan disse hovedprincipper udmøntes, og hvorledes f. eks. samarbejdet mellem bevilningshaver og stat og regering og folketingskal foregå.

Vi er enige med energiministeren i, at det nok er nødvendigt at have en rammelovgivning, der gør en tilpasning til ændrede forhold mulig. På den anden side gør det det naturligtvis også så meget mere vigtigt, at vi får afklaret nogle af de forhold, jeg nævnte, altså forholdet mellem regeringen og bevilningshaverne og forholdet mellem regeringen og folketingskal.

Vi er således naturligtvis enige i, at samfundet her i kraft af energiministeren skal have en stærk placering, når det drejer sig om at varetage samfundets interesser i disse spørgsmål. På den anden side bør man dog ikke, når man netop laver en bemyndigelseslovgivning – og er denne slem, som nogle har været inde på, synes jeg nok, den næste, vi skal behandle her i dag, er værre – gøre denne mere vidtgående og magtfuld, end nødvendigt er.

Jeg vil gerne give et enkelt eksempel på det, nemlig § 5, hvor der i lovforslaget står i sidste punktum, stk. 1:

»I tilladelse til efterforskning kan der tillægges rettighedshaveren fortrinsret til indvindingstilladelse.«

I bemærkningerne står der, at man i almindelige tilfælde vil forudsætte, at den, der får efterforskningstilladelsen, også får indvindingstilladelsen. Men hvorfor skriver man så ikke i § 5 i stedet for »kan der« »skal der normalt«, sådan at man var klar over, at efterforskningshaveren normalt også ville få en indvindingstilladelse. Jeg mener, det er et typisk eksempel på en sprogbug, der fører til, at man mener, ministeren vil tiltage sig mere magt, end rimeligt er.

Lidt af det samme ligger der også i spørgsmålet om olienævnet, hvor vi ikke finder, det

er en hensigtsmæssig måde, man etablerer olienævnet på. Vi foretrækker klart en voldgiftsprocedure. Jeg er klar over, at det, der står her, er det samme som det, man har i Norge. Men det behøver jo altså ikke at betyde, at det også er rigtigt i Danmark.

Lidt på samme facon kan man sige at vi ønsker forholdet afklaret mellem energiministeren og folketingskal. Det er jo ikke så forfærdelig mange steder, at folketingskal og folketingskalds udvalg inddrages, men jeg er naturligvis enig med hr. Arne Christiansen i, at det er meget vigtigt, at man sikrer sig, at det parlamentariske ansvar kan placeres, og at der ikke bliver tale om en slags administrativ funktion fra folketingskalds side.

Vi har undret os noget over de økonomiske og administrative betragtninger, der er gjort her, navnlig på baggrund af det, der blev sagt i forbindelse med arbejdet i finansudvalget og lønningsrådet om energiministeriets udbygning, og hvor der klart blev sagt, at man nu for en lang årrække havde fastlagt den endelige struktur og den endelige udbygning; her åbnes der ligesom for mere personale.

Men det, som vi specielt vil hæfte os ved i denne sammenhæng, er, hvilke administrative konsekvenser der egentlig lægges op til. Det er klart, at man kunne ønske sig at gøre en række andre bemærkninger, men det må være op til udvalgsarbejdet, og vi regner i øvrigt med, at vi får en positiv udvalgsbehandling af dette lovforslag.

Birgith Mogensen (CD):

CD finder det nødvendigt, at Danmarks nuværende undergrundsregler ændres og moderniseres på en måde, der i højere grad tilgodeser det danske samfunds fremtidige energibehov. Jeg tænker både på den økonomiske og på den forsyningsmæssige side af sagen.

Vi finder, at formålet med regeringens forslag er rigtigt, men vi må indrømme, at flere af lovforslagets præmisser og punkter er uhyre vidtrækkende og ikke umiddelbart nemme at overskue. Derfor ser vi hen til udvalgsarbejdet, der uden tvivl vil kunne belyse visse for os lidt tågede formuleringer. Men som sagt er CD principielt positivt indstillet med hensyn til denne lovgivnings gennemførelse.

Waldorff (VS):

Det er et meget fremsynet, sammenhængende, godt gennemarbejdet forslag til ny undergrundslov, som energiministeriet har lavet. Man har læst godt og tæt på den norske lovgivning, og man har forstået at drage nytte af såvel de dårlige erfaringer som de gode erfaringer, der er gjort i Norge, og man har faktisk med dette lovforslag skabt et meget effektivt redskab til at sikre en udnyttelse af de danske energiressourcer i undergrunden, en udnyttelse, som ville være i overensstemmelse med almindelige menneskers interesser både økonomisk og energipolitisk, forudsat naturligvis at man er interesseret i at bruge loven på den måde.

Det er fremragende arbejde, simpelt hen. Der er faktisk kun én hage ved lovforslaget, og det er, at den fortrinlige regulering af Nordsøressourcerne i den nye undergrundslov lider af den, kan man sige, temmelig afgørende svaghed, at den olie og gas, som skulle nyttiggøres og reguleres, desværre mangler. Det er nemlig en fastslået kendsgerning, at alle de forekomster af olie og gas, som man kender, for nylig er blevet foræret til A. P. Møller for fjerde gang i løbet af 20 år, og det er der ikke mange der kan gøre den danske regering efter.

Der er ingen, ikke engang energiministeren, som har modsagt os, når vi har konstateret, at regeringens forlig med A. P. Møller betyder, at alle kendte forekomster og alle forekomster, som man kan have nogen som helst begrundet formodning om faktisk findes i undergrunden, nu ligger hos ét selskab, er underlagt ét selskabs økonomiske interesser, nemlig DUCs. Det betyder i værste fald vel at mærke, at den meget fine og forkromede undergrundslov, som man nu vil have igennem, ikke får nogen som helst praktisk betydning, og at der altså faktisk sker det, som vi i VS har fremhævet som den værst mulige udgang af forhandlingerne med A. P. Møller, nemlig at de danske Nordsøressourcer brændes af i løbet af de næste 20-30 år.

Undergrundsloven giver meget vidtgående muligheder for en statslig styring af indvindingen og efterforskningen og alle de elementer, der er i det: opdeling af sokkelområde, som giver fine muligheder for energipolitisk styring, og det samme gælder det spillerum, der er for indvindingstilladelsernes ud-

formning; derudover selvfølgelig det vigtige faktum, at en meget omfattende statslig deltagelse i indvindingen er mulig med denne undergrundslovgivning – i princippet er der mulighed for en 100 pct.s statslig drift eller statslig produktion i Nordsøen.

Men der er også fine styringsmuligheder i tilfælde af, at man faktisk sætter private selskaber til det. Vi kan også anerkende, at der er langt videre gående oplysningsforpligtelser for private selskaber.

Men de indlysende spørgsmål fra den opmærksomme læser er naturligvis følgende: hvor interessant er en statsdeltagelse på 100 pct. i fiskevandet? Hvor interessante er arbejdsprogrammer, hvis der ikke er nye selskaber, der gider gå ind i en efterforskning? Hvor meget giver en 50 pct.s forkøbsret til tørre huller? Og hvor meget får Danmarks geologiske undersøgelse og energistyrelsen ud af tomme datastrimler?

Det er helt forvrænget, vil energiministeren givet sige om lidt, og det vil være helt usandsynligt, at DUC faktisk kan nå at sætte sig på det hele. Derfor mener man selvfølgelig, at denne undergrundslovgivning får en funktion, og det er faktisk muligt; det ved vi bare ikke noget om. Det, der er usædvanligt, er, at man laver et kæmpemæssigt lovgivningsapparat til at lovgive om noget, som man faktisk ikke ved noget om.

Tilbage er altså den situation, hvor DUC beholder et reelt monopol på Nordsøressourcerne. Der kommer så de spændende diskussioner om, hvor vidtgående undergrundslovens reguleringer af DUCs områder i Nordsøen er. Vi har fået at vide – og det får vi formentlig bekræftet i dag af energiministeren – at det er meningen, at man skal kunne anvende §§ 14 og 15 på de områder, som DUC beholder. Vi er meget skeptiske over for det. Vi ønsker også at se DUCs udlægning og holdning til dette punkt.

Men selv i tilfælde af, at man når frem til, at det formelt er muligt at anvende §§ 14 og 15 og altså formelt muligt at forsinke DUCs udnyttelse af felterne helt frem til efter det tidspunkt, hvor koncessionen udløber, hvor man så ganske vist kan forlænge den, er vi faktisk stadig væk skeptiske over for, om der vil være en interesse, en vilje og en politisk styrke i regeringen til at benytte sådanne reguleringsmuligheder over for DUC. Vi tror mere på – og her kan jeg meddele, at vi er i

[Waldorff]

overensstemmelse med de yderst interne vurderinger, man har gjort i dele af Industrirådets top – at den aftale, som regeringen er i færd med at indgå med A. P. Møller, er så ufordelagtig for samfundet, at det er nødvendigt at lave den om allerede om et par år.

Poul H. Møller (KrF):

Dette lovforslags fremkomst blev jo allerede bebudet af statsministeren i åbningstalen den 7. oktober 1980. Nu foreligger altså resultatet. I mellemtiden er der jo sket et og andet med hensyn til vor undergrund. Der var jo først de langvarige forhandlinger mellem regeringen og A. P. Møller om ændring af koncessionsbetingelserne fra 1976. Der var tvangsløven eller ekspropriationsloven, om man vil kalde den sådan, et lovforslag, der heldigvis blev taget tilbage, da forhandlingsløsningen var en kendsgerning. Men disse mellemakter har også nok præget teksten i dette lovforslag. Der må siges at være et kæmpesvælg mellem de koncessionsbetingelser, A. P. Møller fik hos staten i 1962, og reglerne i dette forslag.

Lovforslaget anføres at være en rammelov, og det tør nok antydes, at den giver energiministeren endog overordentlig vide beføjelser, hvad i sig selv kan være nok så betænkeligt. Det er tydeligt, at man har skævet til Norges Statoil, og man kan så gøre sig sine tanker om, hvorvidt det har været den store lykke, og om energiministeren, energiministeriet, energistyrelsen, D.O.N.G. osv. kan leve op til det store ansvar, der følger med administrationen af denne lov og af den fremtidige aktivitet i Nordsøen.

Der nævnes flere steder i bemærkningerne noget om såkaldt god praksis inden for olieindustrien, og er dette lovforslag dækkende herfor, må man nok sige, at det er skrappe ting, som man nok kunne skræmme en og anden langt væk fra dette foretagende med. Hvis dette er kutyme, må et engagement i søgning m.v. alligevel være tilpas tillokkende og lønsomt, selv om der altså også kan være tale om et lotteri, som der er nitter i. Om man så ligefrem står i kø for at komme til, er en anden sag.

Der tales om tre faser, nemlig forundersøgelserfasen, udforskningsfasen samt indvindingsfasen, og det er klart, at hver fase er

enkelstående og ikke behøver at efterfølge en anden.

Bemærkningerne til § 3 anfører således, at en tilladelse til forundersøgelse ikke indebærer en garanti for en senere efterforsknings- eller indvindingstilladelse. Det kan så i påkommende tilfælde betyde, at omkostningerne under forundersøgelserne kan være tabt for den pågældende ansøger.

Her bør vel nok gælde samme kriterier som ved tildeling af tilladelser til fase 2 og 3, nemlig at disse kun gives til virkelig seriøse ansøgere, der vil være i stand til at løse opgaven fuldt ud.

Tiden her i dag strækker ikke til til flere detaljer, men mange spørgsmål trænger sig på med hensyn til lovens konsekvenser for den ønskede intensiverede efterforskning og indvinding af vore ressourcer i Nordsøen; der er f. eks. det fortvivlende olienævn, som nu er dukket op på ny, energipolitisk udvalgs kompetence fremover, voldgiftsretten, kontrolforanstaltningerne, afgifterne, dette, at energiministeren kan ændre aftaler, at han kan kræve, at staten kommer med ind i en produktion, formentlig når den er givtig, eller når man har gjort et ekstragodt fund, blokkenes størrelse og meget andet.

Jeg må slutte med at sige, at kristeligt folkeparti ikke er helt trygt ved dette forslag, men vi ønsker aktivt og positivt at gå ind i udvalgsarbejdet.

Mølgaard (DR):

Retsforbundet erkender, at der foreligger en aftale mellem regeringen og A. P. Møller-koncernen. Det er ikke sådan, at vi direkte anerkender aftalens indhold, men aftalen foreligger jo, en aftale, der indebærer en klar præference for A. P. Møller-koncernen og dens partnere i det multinationale konsortium DUC. Det er noget, der bygger på et ganske andet princip end det, retsforbundet vil knæsette, nemlig hele den danske befolknings, alle samfundsindividens ligeret til de naturgivne ressourcer.

Vi finder det direkte amoralsk, at man yder en sådan præference, men vi er naturligvis ikke blinde for, at forliget rækker og rokker i en rigtig retning. Vi finder blot, at der skulle mere end ét rok til for at rette rigtigt op på situationen.

[Mølgaard]

Dette lovforslag er vanskeligt at bedømme, så længe det skatteforslag, som er stillet i udsigt fra regeringens side vedrørende undergrundens ressourcer, mangler. Det er jo helheden, der må til. Vi mener, lovforslaget bygger for meget på et teknisk engagement fra statens side på områder, hvor man ikke har engageret sig rimeligt og fornuftigt fra statens side, fordi staten savner evne i enhver henseende som den tunge maskine, den nu engang er.

Vi mener, at skattelovgivningen næppe kan rette op på præferencestillingen for A. P. Møller-koncernen, og at de tre fasers forløb, som er skitseret i lovforslaget, skaber et for dårligt grundlag for en skatteudskrivning, der kan sikre ligeret for alle i forhold til undergrundens ressourcer. Vi finder det yderst diskutabelt, om det, som de statslige olierør skal bruges til, er hensigtsmæssigt for samfundet. En rørpost til Fredericia kan måske for en folketingskandidat fra Fredericiakredsen være en dejlig idé, men vi mener, at der er grund til at sætte spørgsmålstegn ved, om ikke der derved skabes en postterminal, fra hvilken produkterne vanskeligt kan nå videre, fordi kapaciteten er for ringe i forhold til, hvad der føres frem.

Vi vil sætte spørgsmålstegn ved, om ikke det er et for gammeldags postterminalanlæg, der ligger i Fredericia, for fremførelsen dertil. Skulle der endelig være tale om en rørledning, var det da spørgsmålet, om ikke det var ved kystlinjen mod vest, at endestationen skulle ligge, fremfor at det ender i den anden del af Jylland.

Vi vil sætte spørgsmålstegn ved, om det er rimeligt, at man placerer sig i den grad i en enkelt concerns lommer, som man gør ved, at man baserer sig på Shells raffinaderi. Vi vil sætte mange spørgsmålstegn ved det ene og det andet i forbindelse med dette lovforslag.

Vi vil også sætte spørgsmålstegn ved, om de umådelige bemyndigelser til regeringen – og specielt ministeren – er nødvendige. Vi vil gerne have en specificering i langt videre gående grad af, hvad det er, ministeren må gøre i den ene og den anden henseende.

Hvorfor gøres oplysningspligten ikke generel, sådan at A. P. Møller-koncernen får samme oplysningspligt som andre i forhold til samfundet? Og hvorfor skal staten, hvis den endelig skal engagere sig i direkte aktivi-

tet på dette område, ikke netop kaste sig over efterforskningen, som om det ikke netop var lige akkurat det, regeringen og staten havde brug for oplysninger vedrørende, altså dette med, hvilke ressourcer der ligger i hvilken mængde hvor?

Vi er kort sagt meget forbeholdne over for dette lovforslag. Vi er også forbeholdne over for tankerne om den parlamentariske kontrol, der etableres i energiudvalget med tavshedspligt i udvalget. Efter vores opfattelse skaber det ikke det fornødne grundlag for en energiforsyningsplanlægning og sikring af energiforsyning i det hele taget i samfundet, men vi siger ikke på forhånd nej til denne lovgivning. Vi afventer svar på en række specificerede spørgsmål, samtidig med at vi afventer svaret på, hvad det fjerde led i regeringens lovudspil måtte indebære, nemlig skattedelen.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg vil gerne allerførst takke for en gennemgående positiv modtagelse af lovforslaget. Jeg vil gerne sige det først – hvis jeg skulle glemme det.

Den første kommentar, jeg har, er til hr. Arne Christiansen, der var inde på spørgsmålet om grænsen for den parlamentariske kontrol. Jeg er enig med hr. Arne Christiansen med hensyn til, hvor grænsen skal ligge. Det, som er problemet her, bliver, hvordan grænsen skal håndteres. Selv om det måske kunne gøres rent administrativt, har disse sager et indhold og en størrelse, så at de generelle vilkår, vi forestiller os at lægge os på i runde nr. 2 eller nr. 3 eller nr. x, når der udbydes nye blokke, i sig selv vil være noget, der har betydning i et format, som må antages at være langt vigtigere sammenlignet med mange love, der vedtages i folketinget. Det samme gælder selve forhandlingsresultatet efter udbudsrunderen, når vi har været i lag med de forskellige olieselskaber, og de vilkår, vi ender med for de berørte selskaber. En parlamentarisk afklaring af det kan efter min mening være mindst lige så nødvendig at få her, som man løbende får det af spørgsmål, som har en bestemt størrelsesorden, i folketingets markedsudvalg.

Det er baggrunden for, at der må konstrueres et eller andet system til håndtering af det spørgsmål, og det, vi har lavet her, falder

[Energiministeren]

for mig at se ret godt i tråd med den praksis, der har været anvendt på sammenlignelige områder i markedsudvalget. Der er ikke en fuldstændig parallel, når jeg nævner markedsudvalget – det ville være en misforståelse at tro, at det er sådan, det hele skal foregå – men der er det på visse punkter.

Så vil jeg i forlængelse af dette sige noget om lovforslagets karakter af rammelov. Jeg har opfattet de forskellige indlæg sådan, at der faktisk er en reel, en saglig forståelse af, at det nødvendigvis må være en rammelov. Jeg har forsøgt i selve lovtæksten, i det omfang det er fundet hensigtsmæssigt, at få de forskellige kriterier præciseret, at få de hensyn og overvejelser, der på de forskellige problempunkter skal foretages, lagt fast, sådan at den handlefrihed og fleksibilitet, der er, bliver defineret inden for visse rammer. Det kommer til at se ud, som om ministeren kan gøre dit og dat, men det betyder modsætningsvis, at der så er andre ting, han eller hun ikke vil kunne gøre. Der er jo en begrænsende virkning i, at man får skrevet, hvor meget der kan gøres.

Alt dette kunne været grebet an meget, meget simpelt. Jeg skal erindre om, at selve lovgrundlaget for udviklingen i Norge har været nogle ganske få paragraffer, som man så gradvis har fyldt forskellige bestemmelser på. I virkeligheden er retstilstanden blevet til runde for runde med udgangspunkt i de faktiske vilkår. Her lægger vi altså på lovplan an til en – i forhold til, hvad der kommer til at foregå – temmelig omfattende regulering rent forvaltningsmæssigt.

Hr. Arne Christiansen var inde på, at det jo er et samlet lovkompleks, der er tale om. Det gælder rørledningsloven, dette lovforslag og hele det aftalesæt, som er blevet drøftet i folketinget for nylig. Det er rigtigt. Det er selvfølgelig et samlet hele, for de forskellige spørgsmål er blevet forhandlet sammen og hænger sammen i kraft af den stilling, der er blevet taget.

Fru Annelise Gotfredsen konstaterede meget rammende, at det er helt nyt for Danmark at have en sådan tidssvarende lovmæssig regulering af aktiviteterne. Det var den betragtning, jeg også gav udtryk for under min redegørelse for et stykke tid siden, da jeg sagde, at fremtiden er begyndt på Danmarks sokkel. Vi tager et stort skridt med

hensyn til at få skabt baggrund for en moderne forvaltning.

Fru Annelise Gotfredsen udtrykte bekymring for, om der nu er en sådan balance i tingene, at olieselskaberne fortsat vil være interesserede i at gå ind. Det er simpelt hen ikke sagligt muligt i dag at vurdere det. Det kommer an på de forskellige elementer. Hvis vi siger, der indgår 20 forskellige størrelsesordener i en samlet opstilling af vilkårene, så gælder der ét, hvis man lægger sig på et maksimum på 20 krav, og noget andet, hvis man lægger sig på et minimum. Derfor kan man sagligt i denne hellige stund ikke ud fra en eller anden fornemmelse sige, hvad olieselskaberne vil eller ikke vil.

Men det er givet, at uanset hvad vi gør, er vi efter visse olieselskabers mening langt ovre på den anden side med hensyn til, hvad det er rimeligt at kræve af dem. Det er oplagt, og det vil vi få at vide gentagne gange, når vi drøfter det med olieselskaberne, og når vi skal varetage samfundets interesser. Det afgørende er, at vi får skabt muligheden for at operere på en sådan måde, at vi når til en balance. Hidtil har situationen efter min mening ikke været rimeligt balanceret.

Så mener fru Annelise Gotfredsen, at § 8 om statsvirksomhed er uklar, og at begreberne »rimelig markedspris« og »virksomhed« er uklare. Jeg forstod da udmærket fru Annelise Gotfredsen, da hun selv ganske få sekunder efter anvendte udtrykket »virksomhed«. Det gav ikke anledning til nogen som helst uklarhed, og det synes jeg heller ikke det gør i den måde, det er brugt på i teksten. Det er rigtigt, at olienævnet er opretholdt. Det er en hensigtsmæssig ordning, som jo ikke udelukker, at olieselskaber, der mener, at de ikke har fået en rimelig pris, vil kunne gå til en domstol efter en afgørelse i olienævnet. Det er jo ikke en endelig og definitiv afgørelse, der er tale om dér. Det er for at muliggøre, at sådanne stridigheder om prisen ikke kommer ind i en politisk sammenhæng, at man har et sådant organ. Vi har vel på forhånd ingen interesse i at svække samfundet økonomisk, når det drejer sig om disse ting, eller for så vidt angår nye bevillingshavere, nye rettighedshavere, som vi jo ikke skylder noget på forhånd.

Fru Annelise Gotfredsen var inde på spørgsmålet om tilsynets adgang til alle dele af en virksomhed og spurgte, om det er no-

[Energiministeren]

get, man har i andre love. Det har man da i høj grad. Det er ikke noget nyt, der er beskrevet i dette lovforslag. Efter arbejdsmiljølovens § 76 har tilsynets medarbejdere adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang det er påkrævet for at varetage deres hverv, og politiet kan om fornødent yde bistand. I registerlovgivningen er der den samme adgang for tilsynets medlemmer og personale til til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse at få adgang til alle lokaler, hvorfra registeret administreres eller kan benyttes, samt til lokaler, hvor registeret eller de tekniske hjælpemidler opbevares eller anvendes.

For så vidt angår kontrolbestemmelserne for told og moms, er toldvæsenet også berettiget til at foretage eftersyn i alle de lokaler, der kan være tale om, og af varebeholdninger, forretningsbøger og materiale osv.

I de grønlandske vilkår, der gjaldt ved boreforskrifter osv. i 1970'erne, var det også fastslået, at de tilsynsførende myndigheder i alle henseender har ret til at følge arbejdet, og at de, når de finder det påkrævet, og så længe de finder det påkrævet, har fri adgang til alle dele af virksomheden. Så det er altså ikke noget som helst nyt, der er opfundet her. Det er også vores erfaring, at det er nødvendigt, at der ikke er tvivl om en sådan ret.

Adgangen til de besluttende organer kan – det er rigtigt – ikke gælde den hidtidige ret-tighedshaver; det har vi kun kunnet sætte op for nye. Det er de organer, der har betydning for selve aktiviteterne, altså til operating committees, og hvad det ellers hedder på oliedansk. Jeg har såmænd ikke forestillet mig, at tilsynet skal tage til New Jersey, som jeg ellers kunne have lyst til at sende mange folk til. Men det er såmænd ikke det, der er det afgørende.

I denne henseende tror jeg, at vi gør klogt i fremover at kræve, at de selskaber, der deltager i aktiviteterne i Danmark, også har en tilstedeværelse her af et sådant omfang og af en sådan karakter, at de faktisk repræsenterer selskaberne, at de bliver muligt for os at føre et reelt tilsyn med dem, at det altså ikke bare er en eller anden papirfilial, der har en postboks i Danmark, og hvor det hele i virkeligheden styres fra et sted langt væk i verden, hvor vores tilsyn og samfundsmæssige indsigt kun meget teoretisk kan komme på tale.

Hr. Kalnæs ønsker mere præcise bestemmelser for fastlæggelsen af de forskellige vilkår. Jeg tror at have kommenteret tilstrækkeligt allerede, at det ikke lader sig gøre, fordi de forskellige områders geologiske potentiel jo ikke taler for, at vi kan behandle alle blokke lige, når vi skal udbyde dem. De kan ikke alle sammen bære samme vilkår. Der skal være en mulighed for, at vi fra runde til runde har fleksibilitet og eventuelt kan skærpe kravene, så vi ikke fremover skal gøre det samme hele tiden.

Så spørger hr. Kalnæs, om jeg kan forestille mig aktiviteter uden mulighed for statsdeltagelse. Det vil jeg ikke lægge mig fast på her og nu. Jeg mener, vi har mulighed for at vurdere det, og før vi udløser nye runder, vil det være et af de generelle vilkår, der skal tages politisk stilling til. Jeg ser det hensigtsmæssigt, at vi har den indflydelse og indsigt i aktiviteterne, der ligger i, at vi selv er med i et vist omfang overalt, men jeg mener ikke, det vil være sagligt at lægge sig fast på, at det skal være sådan i enhver henseende.

Hr. Kalnæs spørger om andres forundersøgelser på områder, hvor der er eneretsbevilling. Der vil blive åbnet for dette som bevillingsvilkår. For så vidt angår den nuværende bevillingshavers områder, ligger der jo i reguleringslovforslaget, som transformeres til aftaletekst, en sådan ret for andre til at lave seismiske undersøgelser ind over bevillingshaverens arealer.

Om spørgsmålet om ilandføring i Danmark refererer hr. Kalnæs til de norske bestemmelser. Man har også sådanne bestemmelser i mange andre lande, men vi har ment, at det, vi lægger op til med rørledningen og med de bestemmelser, der følger af vilkårene i forbindelse med indvindingstilladelser, om benyttelse af rørledninger osv., vil være et effektivt styringsinstrument.

Så mangler der noget om krisesituationer og olie til landet, siger hr. Kalnæs, men lov om forsyningsmæssige foranstaltninger fra 1958 er fuldt dækkende i krisesituationer; vi har ikke brug for det i sammenhæng med en undergrundslov.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at § 5 dækker alle former for aktiviteter, ikke kun kulbrinteaktiviteterne. Derfor står der ikke i § 5, at der normalt også skal være lagt op til eneretstilladelser i forhold til indvinding, bare fordi man får en efterforskningsstilladelse.

[Energiministeren]

Situationen kan, hvad andre ting end olie og gas angår, stille sig så meget anderledes, at en sådan fastlåsning ville være forkert.

I anledning af fru Lone Dybkjærs bemærkninger om økonomiske og administrative konsekvenser må jeg indrømme, at det ikke har været muligt at lave en dybtgående beskrivelse af dette lovforslags samlede virkning på energiadministrationen. Det, der var lagt fast i efteråret, var det, jeg har kaldt den færdige etablering af ministeriet. Dets mandskab og nuværende organisering kan håndtere opstarten af de beslutninger, som nu er ved at blive ført ud i livet. Men for så vidt angår den videre forvaltning, tør vi endnu ikke sige, at vi ikke får brug for flere folk. Men hvordan og hvorledes, og hvad der skal ligge hvor, vil vi altså undersøge grundigt, sådan som det er skrevet i bemærkningerne.

Til hr. Waldorff vil jeg sige, at jeg selvfølgelig synes, at indledningen i hr. Waldorffs indlæg var en saglig og balanceret beskrivelse af det, der her er foreslået. Det, at vi har fastholdt, at de fund, som den nuværende bevillingshaver har gjort, skal kunne beholdes og udvikles af den nuværende bevillingshaver, samt at vi har accepteret en slags forspring på soklen på 7-9 blokke, men på nye vilkår, betyder faktisk ikke, at vi er i den situation, hr. Waldorff beskriver, og som hr. Kalnæs også var inde på, nemlig at så er der ikke mere at komme efter.

Men omvendt vil jeg til enhver tid være uhyre tilbageholdende med at påstå, at der er mere at komme efter, for det er jo præcis det, vi skal have nogen til at kigge på.

Hele diskussionen om, hvor meget der måtte være, eller hvor meget der kan findes, er selvfølgelig voldsomt fristende, men jeg vil advare imod, at vi går ind i den diskussion, for vi har altså faktisk et uhyre ringe grundlag at diskutere det på. Det er ikke så klædeligt, at det gør noget; det ligger nærmest i sagens natur.

Jeg har ikke noget nyt at føje til det, jeg tidligere har sagt om rækkevidden af §§ 14 og 15 i forhold til de nuværende bevillingshavere, men i anledning af at det gentages, dette med at skyde det ud, så man slet ikke får indvundet noget fra nogen af fundene frem til 2012, hvorefter man kunne lave et snuptag, så det ikke i realiteten hang sammen med en ressourceforvaltning, ville for mig at se både være magtfordrejning og eks-

propriation på én gang. Det sidste ville i så fald være uden erstatning. Hvis det blev lagt sådan op, som det antydes lidt, at vi bare ifølge § 15 kan udskyde til efter 2012, og så snupper vi olien, er det en tankegang, der godt nok er mig fremmed, men at det er et samfundsmæssigt ressourceforvaltningshensyn, der skal lægges til grund for iværksættelsen af indvindingsforanstaltningerne, er klart nok. Det er den tankegang, der er indeholdt i lovforslaget, og det er den, der vil blive administreret efter.

Hr. Poul H. Møller er inde på, at § 3 om forundersøgelsestilladelser ikke automatisk giver ret til at få eneretsbevilling. Det er rigtigt, den distinktion gør vi også klogt i at opretholde, sådan at vi får så mange som muligt til at kigge på tingene og give os deres vurderinger, sådan at vi kommer til at vide så meget som muligt, førend der skal forhandles med selskaberne for at finde ud af, hvem og på hvilke betingelser de skal i gang med eneretsbevillinger.

Så er der spørgsmålet om statsdeltagelse efter carried interest-princippet, så man senere hen kommer ind, hvis der er gjort fund; det tror jeg hr. Poul H. Møller har misforstået, for det er ikke noget, der er udtryk for at ændre på aftalerne og så kræve, at staten kommer med, hvis, såfremt, ifald. Det er et vilkår, der på forhånd bliver en del af en bevilling; det er på de vilkår, de går i gang, at hvis de finder olie, ved de, at staten vil kunne kræve at skulle være med i konsortiet, når man har fundet olie, med op til en eller anden procent. Det er ikke sådan, at man senere hen kommer og ændrer på den, og det er jo også grunden til, at vi kan se, at der i Norge, hvor man har haft disse forskellige runder, er forskellige vilkår på de forskellige blokke, alt efter hvornår man lavede aftalerne for den blok. Det vil vi også kunne opleve i fremtiden i Danmark, at ikke alle har de samme vilkår; det er muligt, at vi i 1995 udlyster nogle blokke på vilkår, som accepteres af olieselskaberne, men som er bedre for samfundet og skrappere for olieselskaberne end blokke, der bliver udløst i 1989, eller hvad ved jeg.

Til hr. Mølgaard og mange andre, der har været inde på skattelovssammenhængen, kan jeg ikke sige andet nu, end hvad vi har sagt, havde jeg nær sagt, de sidste par gange, vi har drøftet disse spørgsmål, og vi vil altså

[Energiministeren]

vende tilbage til en principiel afklaring, så hurtigt det er teknisk muligt. På det grundlag vil man så fortsætte med lovgivningsudarbejdelsen sommeren over, og så vil regeringen fremsætte lovforslag til efteråret med henblik på, at vi skal kunne have det i funktion fra 1. januar næste år.

Så taler hr. Mølgaard meget venligt om min valgkreds, og det er også rigtigt, at vi har en stor, veludviklet og velfungerende afdeling af postvæsenet i Fredericia, som ofte har fået sendt post over for at hjælpe på situationen i København, så jeg er ikke helt sikker på, at hr. Mølgaards billede dér er så velanbragt endda.

I øvrigt vil jeg godt sige til hele diskussionen om det statslige olieselskabs måde at fungere på, og hvordan dette skal være, at jeg agter faktisk at fastholde den linje, at det skal køre forretningsmæssigt, teknisk effektivt, uden bureaukratisering og uden tendenser til stivhed. Jeg mener også, at den måde, udviklingen foregår på i D.O.N.G., er meget positiv.

Med hensyn til tilknytningen til Shellraffineriet, for nu at tale ligeud om tingene, er det jo ikke sådan, at al olien nødvendigvis skal raffineres dér. Det ville også kunne komme videre. Der er et glimrende terminalanlæg, og hvis vi skulle optimere i Danmark, skulle vi da bestemt have rørledningen både dertil og videre over til Sjælland, hvor der er to raffinaderier. Hvis der er meget olie, ville det være en rigtig tankegang at gå ind på, mere rigtig end at bygge et nyt raffinaderi på den jyske vestkyst; men når man ser på det samlede olieforbrug i Danmark om bare ganske få år, vil der ikke være behov for endnu et raffinaderi efter alt at dømmes.

Jeg vil slutte, hvor jeg begyndte i mit forrige indlæg, nemlig med at sige, at jeg takker for den stort set positive modtagelse af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om visse havanlæg.

(Lovforslag nr. L 186. Fremsat 17/3 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Thomas Have (S):

Det foreliggende lovforslag om visse havanlæg tager jo sigte på at tilvejebringe en samlet regulering af havanlæg i sikkerheds-, sundheds- og miljømæssig henseende, og dermed sigter det på at effektivisere myndighedernes tilsyn med disse anlæg. Der findes jo i dag lovgivning med sikkerhedsmæssigt sigte, som i et ikke uvæsentligt omfang finder anvendelse på havanlæg, f. eks. lov om arbejdsmiljø og lov om skibes sikkerhed m.v., men da denne sikkerheds- og tilsynsmæssige regulering findes spredt i den for de enkelte forhold relevante lovgivning og for en dels vedkommende kun i beskedent omfang er udformet med henblik på de særlige forhold, der gør sig gældende med hensyn til efterforsknings- og indvindingsvirksomhed på søterritoriet og på kontinentalsokkelområdet, så er hovedsigtet med denne lov at søge disse særlige sikkerhedsregler samlet i et enkelt, overskueligt sæt af regler og søge tilvejebragt en koncentration og en samordning af de nødvendige tilsynsfunktioner.

Vi finder i socialdemokratiet, at det er rimeligt, at der i det mindste tilvejebringes et sikkerheds- og sundhedsmæssigt niveau, som svarer til de krav, der stilles i arbejdsmiljøloven. Vi finder det rimeligt, at der på dette område sker den nødvendige samordning med de øvrige berørte myndigheder gennem det af ministeren foreslåede koordinationsudvalg.

Det er efter vor opfattelse endvidere nødvendigt, at der i tilfælde af større uheld på havanlæg nedsættes den af ministeren foreslåede aktionskomité. Vi mener, at der på